

Ny udenlandsk Literatur.

Cultur- und Wanderskizzen. Von Max Wirth. Wien, Manz. 1876.

Denne Bog, hvis Titel neppe er tilstrækkelig oplysende, er for en stor Del læseværdig og kan ved flere Lejligheder være ret brugbar, hvorfor vi kortelig skulle angive, hvad den indeholder.

Max Wirth er som bekjendt en meget frugtbar Forfatter. Ikke blot udgiver han tykke bindstærke Værker; men han optræder desuden meget hyppigt i Blade og Tidsskrifter. Ikke blot i Østrig, Tyskland og Schweiz, ogsaa i England og Frankrig ser man ham i kortere og længere Artikler behandle brændende Spørgsmaal, navnlig nationalekonomiske, dog ogsaa adskillige andre, store og smaa, lige fra det store sociale Spørgsmaal ned til det mindre foruroligende Spørgsmaal om Salonskøjter og Skating-rinks. Det er henved et halvhundrede af disse tidligere paa de forskjelligste Steder spredte Artikler, som han nu har samlet til et Bind paa 387 Sider. De fleste af Afhandlingerne ere fra de sidste Aar; nogle faa skrive sig fra Halvtredserne, og en enkelt eller maaske et Par have ikke tidligere været offentliggjorte. Længden varierer mellem nogle faa Sider og et Par Ark.

Bogen aabnes med en Fortælling om et Besøg, Forfatteren for en Del Aar siden gjorde hos Richard Cobden. Forf. giver os et tiltalende Billede af Cobden som Privatmand og af Cobdens Hjem. Cobden førte Frihandelen til Sejr, og det havde været hans Ønske — et Ønske, han desværre ikke fik

opfyldt — ogsaa at gjøre noget for en Reform af de engelske Agrarforhold: Intet gjorde Cobden mere forbitret, Intet gjorde ham mere urolig og ængstelig over den sociale Udvikling end Tanken om den engelske Jordfordelings monstruøse Uretfærdigheder. Til Skildringen af Cobden slutter der sig da to Rækker af Artikler: den ene behandler Frihandelssagen, den anden Agrarspørgsmaalene. Her finde vi Artiklerne: «Landarbejderne og Agrarspørgsmaalet i Storbritannien», og «den ny «Domesday-Book» i England». I sidstnævnte Artikel godtgjør Wirth — hvad ogsaa vi tidligere have paavist i en Artikel om «Engelske Grundejere» (Nat. Tidsskr. Bd. VII. S. 346) —, at den ny «Domesday-Book» aldeles ikke gjør John Brights «30000 Grundejere» til en Fabel, at tvært imod den Maade, hvorpaa Lord Derby og «Domesday-Book» søge at udregne det størst mulige Antal Grundejere, er ligefrem latterlig, da den konsekvent anvendt maa føre til det Resultat, at enhver Engländer er eller bliver Grundejer, da vel Enhver tilsidst kommer i Besiddelse af en Grav.

Vi anbefale Artiklerne om Frihandelen og Agrarforholdene til Læsernes specielle Opmærksomhed. Foruden dem er der imidlertid en hel Del andre, som ogsaa kunne læses med Udbytte. Der er saaledes en Række Smaaafhandlinger om Arbejderspørgsmaalene, saasom: Enquêteen om Landarbejdernes Stilling i det Tyske Rige, Til Forstaaelsen af det sociale Spørgsmaal, Den store Lønomvæltning i England, Banebryderne i Rochdale, Aristokratiet i Arbejderstanden, Den Cramer-Klett'ske Maskinfabrik i Nürnberg o. s. v. Af andre Artikler skulle vi særligt nævne: Den statistiske Kongres i St. Petersborg, Om Kilderne til Nationalvelstanden, Verdensudstillingen i Paris 1867, Carey og de amerikanske Papirpengesvømmere, Den sidste tyske Folketællings Resultater o. s. v. Hertil kommer Artikler om Arnim-Affæren, nogle Rejseskitser o. s. v. o. s. v. Som man ser, et meget afvejlende Indhold.

Dagblads- og Tidsskriftsartikler om Øjeblikkets brændende Spørgsmaal tabe sædvanligvis meget hurtigt deres Interesse og nedsynke hurtig i fuldstændig Glemmel. Mange af Max Wirths Smaaarbejder have imidlertid en varigere Interesse, og saavel

de ovenfor nævnte som adskillige andre ville fremdeles kunne læses med Nytte. Det er derfor fortjenstligt, at Forf. ved at samle dem i et Bind har gjort dem tilgængelige for et større Publikum.

The trade unions. An appeal to the working classes and their friends. By Rob. Somers. Edinburgh, A. & C. Black. 1876 (232 S.).

Materialet til denne Bog er saa godt som udelukkende bleven afgivet af de to «Royal Commissions of Inquiry», der i de sidste Aar have gjort hele Trade-Unions-Væsenet til Gjenstand for omhyggelige og omfattende Undersøgelser: den første Kommission, som, 1867—69, undersøgte og afgav Beretning om Foreningens Formaal, Virkemaade, Striker og Lockouts, Udskejelserne i Sheffield og Manchester, Foreningens Virken som gjensidige Understøttelsesforeninger, deres Indflydelse paa de respektive Professioner, deres Lovmæssighed, deres Forhold til Voldgiftsvæsenet o. s. v.; — den anden Kommission, der nedsattes af Disraelis Ministerium kort efter dets Tiltræden, og som skulde undersøge, hvorledes «Arbejderlovene» «the Master and Servant Act», af 1871, og «the Common Law of Conspiracy» havde virket og hvorvidt der var Grund til at ændre disse Love. — Forf. gjør temmelig udførligt Rede for disse Kommissioners Undersøgelser, tilføjer Oplysninger om de nyeste Arbejderlove, «the Employers and Workmen Act» og «the Conspiracy and Protection of Property Act», og fremsætter endelig nogle mere kortfattede theoretiske Bemærkninger om den politiske Økonomis Stilling til Sagen. Han betragter Trade-Unions med højst uvenlige Øjne og giver i det Hele en Fremstilling af dem, der ikke kan frikjendes for Ensidighed. Vi behøve ikke at sige, at han er en Modstander af Thorntons «On labour» — «an unsound work», kalder han endog denne Bog —; hvem er nu ikke Modstander af dette Værk, der ved sin Udgivelse for kun 7 Aar siden modtoges med saamegen Velvilje? hvor hurtigt har denne Velvilje ikke forvandlet sig til sin Modsætning?

Som sagt, Somers er ensidig og ikke fejlfri; men hans Bog, der fører Fremstillingen af Trade-Unions' Historie ned til 1876, er et Bidrag til disse Foreningers alt i Forvejen ret betydelige Literatur, et Bidrag, der paa Grund af sine faktiske Oplysninger, bør paaagtes, og som vi derfor tro at burde henlede Opmærksomheden paa.

Grundskatterna, deras afskrifning eller aflösning. Studie i finanslära. Af W. Bergstrand, juris utr. kandidat. Stockholm, Skoglund. 1876. (185 S.).

Vi kunne anbefale denne lille Bog til, hvem der ønsker at sætte sig ind i Grundskattespørgsmaalets Stilling i vort Naboland. Bogen indeholder adskillige theoretiske Udviklinger, der ere af tvivlsom Rigtighed, og ihvorvel Forf. har læst ikke saa faa finansvidenskabelige Værker, synes han dog ikke ret at være fulgt med de nyeste Tiders Forhandlinger om Beskatningsvæsenet i Udlandet. Men han har i sin Bog leveret en Mængde gode faktiske Oplysninger, historiske og statistiske, om de svenske Grundskatter og om Forhandlingerne i Sverig vedrørende dem, og den, der interesserer sig herfor, bør ikke forsømme at stifte Bekjendtskab med Hr. Bergstrands Arbejde.
